

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4To/3/2023
Identifikačné číslo spisu:	9521100092
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Zeleňáková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:9521100092.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky predsedom senátu JUDr. Martinou Zeleňákovou v trestnej veci proti obžalovanému U. N., pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona, 26. novembra 2024 v Bratislave, takto

rozhodol:

Podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku, v spojení s ustanovením § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku per analogiam z r u š u j e napadnuté uznesenie v celom rozsahu.

Odôvodnenie

Vo vyššie uvedenej trestnej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „Najvyšší súd“) uznesením zo 16. júla 2024, spisovej značky 4To/3/2023, uložil obhajcovi obžalovaného JUDr. Jaroslavovi Homzovi (ďalej tiež „obhajca obžalovaného“) poriadkovú pokutu vo výške 300,- Eur, vzhľadom na to, že sa napriek riadnemu a včasnému predvolaniu nedostavil na verejné zasadnutie nariadené na 16. júla 2024 s tým, že dôvody ospravedlnenia uvádzané obhajcom obžalovaného nepovažoval Najvyšší súd za dostatočne relevantné.

Proti tomuto uzneseniu, v zákonom stanovenej lehote, podal obhajca obžalovaného sťažnosť, považujúc argumentáciu Najvyššieho súdu za nepravdivú, priložiac k sťažnosti výpisy zo zdravotnej dokumentácie obžalovaného a poukazujúc na skutočnosť, že obžalovaný bol od 12. júla 2024 do 19. júla 2024 hospitalizovaný s tým, že konečná lekárska správa mu bola predložená až 19. júla 2024, pričom obžalovaný s konaním verejného zasadnutia v jeho neprítomnosti nesúhlasil. V tejto súvislosti obhajca obžalovaného považoval tvrdenie Najvyššieho súdu, že verejné zasadnutie o odvolaní mohlo byť vykonané v neprítomnosti obžalovaného za rozporné s ustanovením § 293 ods. 6 Trestného poriadku, ktorý aj citoval, dôvodiť, že obžalovaný bol podľa obžaloby stíhaný za trestný čin, za ktorý bolo možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere od 10 do 15 rokov a namietal ešte, že aj keď Najvyšší súd konštatoval, že obžalovaný svoju neprítomnosť na verejnom zasadnutí dostatočným spôsobom neospravedlnil, čo ani v prípade hospitalizácie fyzicky nemohol, za túto skutočnosť ho nijakým spôsobom nesankcionoval. V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby sťažnosť súd napadnuté uznesenie o uložení poriadkovej pokuty v celom rozsahu zrušil.

Podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje, môže jej sám vyhovieť, ak sa zmena pôvodného uznesenia nedotkne práv inej strany trestného konania.

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie, rozhodne vo veci sám.

Na základe uvedenej sťažnosti preskúmal Najvyšší súd zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého uznesenia, podanú sťažnosť z hľadísk uvedených v § 185 ods. 2 a nasledujúcich Trestného poriadku a zistil, že poriadková pokuta bola uložená dôvodne.

Podľa § 70 ods. 1 Tr. por. kto napriek predchádzajúcemu napomenutiu ruší konanie alebo kto sa voči súdu, prokurátorovi, alebo policajtovi správa urážlivo, alebo kto bez dostatočného ospravedlnenia neposlúchne príkaz, alebo nevyhoví výzve alebo predvolaniu podľa tohto zákona, toho môže sudca a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt potrestať poriadkovou pokutou do 1.650,- eur; ak ide o právnickú osobu až do 16.590,- eur. Na možnosť uloženia poriadkovej pokuty musia byť dotknuté osoby vopred upozornené.

Podľa § 120 ods. 2 Trestného poriadku v prípade ospravedlnenej neúčasti obvineného na úkone orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu zo zdravotných dôvodov je obvinený povinný predložiť vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že mu jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na úkone, na ktorý bol predvolaný, bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu alebo z dôvodu nebezpečenstva rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby.

Poriadková pokuta, ako to vyplýva z vyššie citovaného ustanovenia, je poriadkové opatrenie majúce za cieľ vynútiť si v odôvodnených prípadoch rešpektovanie autority súdu, alebo orgánu činného v trestnom konaní, dodržiavanie jeho pokynov a v neposlednom rade aj zabezpečiť plynulý a bezproblémový priebeh trestného konania a jeho jednotlivých úkonov vrátane hlavného pojednávania, či verejného zasadnutia bez zbytočných prieťahov.

V prípade neuposlúchnutia príkazu súdu neúčast'ou na nariadenom úkone súdu môže dotknutá osoba, ako to vyplýva z vyššie citovaného ustanovenia (§ 70 ods. 1 Trestného poriadku), odvrátiť použitie poriadkového opatrenia, ak svoju neúčasť dostatočne ospravedlní. Podľa ustálenej súdnej praxe sa ospravedlnenie považuje za dostatočné, ak predvolanej, či v prípade obhajcu upovedomenej, osobe bránil v účasti na nariadenom úkone trestného konania vážny dôvod a zároveň ospravedlnenie bolo včas podané (primerane rozhodnutia publikované pod číslom R 15/1990, R 83/2001). Za vážny dôvod, ktorý bráni predvolanej alebo upovedomenej osobe v účasti na nariadenom úkone trestného konania treba považovať taký dôvod, ktorý je porovnateľný s významom úkonu, s následkami jeho nevykonania a potrebou jeho opätovného nariadenia (primerane R 35/1998).

Vychádzajúc z ustanovenia § 120 ods. 2 Trestného poriadku je potrebné uviesť, že hospitalizácia obžalovaného sama osebe dostatočným dôvodom pre riadne ospravedlnenie jeho neúčasti na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní nie je, keďže zdravotné ťažkosti obžalovaného z neúčasti na nariadenom úkone súdu riadne ospravedľujú len za predpokladu, že obžalovaný súčasne predloží vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že mu jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na takomto úkone, pritom len skutočnosť, že obžalovaný je fyzicky umiestnený v ústave zdravotnej starostlivosti neznamená, že tento ústav nemôže opustiť, pokiaľ mu to jeho zdravotný stav umožňuje. V prejednávanej veci však obžalovaný v rozpore s ustanovením § 120 ods. 2 Trestného poriadku vyjadrenie lekára, že jeho zdravotný stav mu účasť na verejnom zasadnutí neumožňuje, nepredložil, pritom k námietke obhajcu obžalovaného, že hospitalizácia v nemocnici obžalovanému fyzicky znemožňovala takýto doklad predložiť je potrebné uviesť, že obžalovaný, a to aj prostredníctvom obhajcu, predložil celý rad lekárskeho potvrdení, nič mu teda nebránilo, aby predložil aj potvrdenie, ktoré by výslovne uvádzalo, že jeho zdravotný stav mu účasť na verejnom zasadnutí neumožňuje tak, ako to ustanovenie § 120 ods. 2 Trestného poriadku vyžaduje (a ako bol o tom obžalovaný v upovedomení o termíne verejného

zasadnutia poučený). Nie je totiž úlohou súdu, aby si vyjadrenie lekára vykladal, domýšľal, ako závažné je ochorenie obžalovaného, keď vychádzajúc z ustanovenia § 120 ods. 2 Trestného poriadku je povinnosťou obžalovaného v prípade, ak zdravotnými ťažkosťami chce neúčast' na úkone nariadenom súdom riadne ospravedlniť, predložiť výslovné vyjadrenie lekára, že jeho zdravotný stav mu účasť na takomto úkone neumožňuje.

Obžalovaný teda zjavne svoju neúčasť na verejnom zasadnutí riadne neospravedlnil a Najvyšší súd mu poriadkovú pokutu neukladal z dôvodu, že v upovedomení o dotknutom verejnom zasadnutí nebol na možnosť uloženia poriadkovej pokuty upozornený, čo je podmienkou pre takýto postup súdu.

Podľa § 293 ods. 10 Trestného poriadku obhajca obvineného sa vždy zúčastní verejného zasadnutia, na ktorom sa koná o odvolaní, ako aj verejného zasadnutia, na ktoré dal podnet svojim návrhom obvinený.

Vzhľadom na to, že obhajca, vychádzajúc z ustanovenia § 293 ods. 10 Trestného poriadku, je vždy povinný verejného zasadnutia o odvolaní obžalovaného sa zúčastniť, nemôže úspešne ospravedlniť svoju neúčasť na takomto úkone súdu (verejnom zasadnutí) neúčasťou obžalovaného, a to z dôvodu, že posúdenie podmienok, či je možné verejné zasadnutie vykonať aj v neprítomnosti obžalovaného prináleží len súdu, nikdy nie strane v konaní, navyše aj v prípade odročenia verejného zasadnutia bez meritórneho rozhodnutia prichádza do úvahy vykonanie celý rad úkonov, ktoré si osobnú účasť obhajcu môžu vyžadovať.

Obhajca obžalovaného sa mylí, pokiaľ sa domnieva, že verejné zasadnutie v prejednávanej veci nariadené na 16. júla 2024 nebolo možné v neprítomnosti obžalovaného vykonať, preto aj posúdenie splnenia podmienok pre vykonanie verejného zasadnutia v neprítomnosti obžalovaného prináleží súdu nie obhajcovi.

Podľa § 293 ods. 1 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti samosudcu a zapisovateľa alebo všetkých členov senátu a zapisovateľa s tým, že vychádzajúc z § 293 ods. 2 a ods. 10 Trestného poriadku sa verejného zasadnutia o odvolaní obžalovaného musí zúčastniť aj prokurátor a obhajca obžalovaného. Zo žiadneho zákonného ustanovenia však nevyplýva, že by sa verejného zasadnutia konaného o odvolaní obžalovaného povinne musel vždy zúčastniť aj obžalovaný.

Vychádzajúc z ustanovenia § 292 ods. 1 Trestného poriadku predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie len tie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. Opätovne zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva, že by takouto osobou nevyhnutne musel byť obžalovaný, a to ani za podmienok, že ide o konanie proti obžalovanému, ktorý je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo ide o trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou prevyšujúcou 10 rokov. Samozrejme, v takýchto prípadoch (naposledy uvádzaných) nie je možné vykonať verejné zasadnutie bez splnenia podmienok uvedených v § 293 ods. 7 Trestného poriadku.

Z uvedeného je teda zrejmé, že predsedovi senátu nič nebráni o termíne verejného zasadnutia obžalovaného „len“ upovedomiť, a to aj za situácie, že ide o konanie o trestnom čine s hornou hranicou prevyšujúcou 10 rokov, pokiaľ súčasne obžalovaného poučí o podmienkach, za akých je možné verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti vykonať s tým, že verejné zasadnutie v takejto situácii je možné vykonať v neprítomnosti obžalovaného, ak o to výslovne požiadal, alebo ak sa odmietol verejného zasadnutia zúčastniť.

Trestný poriadok bližšie nedefinuje čo rozumie pod situáciou, že obžalovaný sa odmietol verejného zasadnutia zúčastniť, zo žiadneho jeho zákonného ustanovenia však nevyplýva, že by obžalovaný tak musel urobiť výslovne.

V upovedomení o verejnom zasadnutí (nariadenom na 16. júla 2024), ktoré obžalovaný prevzal 10. júla 2024, bol obžalovaný poučený, že ak chce svoju neúčasť ospravedlniť zo zdravotných dôvodov, musí v súlade s ustanovením § 120 ods. 2 Trestného poriadku predložiť vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že mu

jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na súdom nariadenom úkone a zároveň bol poučený, že ak sa verejného zasadnutia nezúčastní bez ospravedlnenia, bude jeho neúčasť považovaná za odmietnutie účasti na verejnom zasadnutí v zmysle ustanovenia § 293 ods. 7 Trestného poriadku a Najvyšší súd vykoná verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti.

Z uvedeného je teda zrejmé, že podmienky pre vykonanie verejného zasadnutia v neprítomnosti obžalovaného boli splnené (napokon aj keby tomu tak nebolo, táto skutočnosť nijakým spôsobom neoprávňovala obhajcu, aby podmienky pre vykonanie verejného zasadnutia sám hodnotil, naopak bolo jeho povinnosťou sa verejného zasadnutia zúčastniť, a pokiaľ by Najvyšší súd verejné zasadnutie vykonal v neprítomnosti obžalovaného bez splnenia zákonom stanovených podmienok, obhajca mohol nanajvýš uplatniť mimoriadny opravný prostriedok z tohto dôvodu, nie však na tejto skutočnosti úspešne založiť ospravedlnenie svojej neúčasti na verejnom zasadnutí), obhajca svojou neúčasťou vykonanie verejného zasadnutia zmaril a na možnosť uloženia poriadkovej pokuty bol v upovedomení o verejnom zasadnutí, ktoré prevzal 24. júna 2024, upozornený, preto podmienky pre uloženie poriadkovej pokuty splnené boli.

Na strane druhej nasledujúceho termínu verejného zasadnutia sa už obhajca obžalovaného zúčastnil, preto podľa názoru Najvyššieho súdu už samotné uloženie poriadkovej pokuty splnilo svoj účel, a preto nie je nevyhnutné trvať na jej samotnom výkone.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd sťažnosti obhajcu obžalovaného vyhovel v celom rozsahu a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť v lehote troch pracovných dní odo dňa jeho oznámenia. O sťažnosti rozhoduje iný senát najvyššieho súdu.